

СПРАВА *KADI*, РОЗГЛЯНУТА СУДОМ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ¹



К. ФАЙНОЙГЛЬ

*координатор наукових досліджень,
старший науковий співробітник*

*(Інститут міжнародного, європейського
і процесуального права Макса Планка в Люксембурзі,
Люксембург)*

Рішення у справі *Kadi* (справи С-402/05 Р і С-415/05 Р), яке Суд ЄС виніс 3 вересня 2008 р., є знаковим у сфері захисту прав людини і стосується санкцій, накладених Організацією Об'єднаних Націй (ООН) на осіб, а також взаємозв'язку між нормами міжнародного права та європейського права (права Європейського співтовариства і Союзу та міжнародного права). Суд ЄС захистив права заявників п. Каді і Міжнародного фонду Аль-Баракат, скасувавши рішення Суду першої інстанції від 21 вересня 2005 р. (справи Т-306/01 і Т-315/01). Суд ЄС скасував оспорюваний Регламент ЄС (Регламент Ради (ЄС) № 881/2002 від 27 травня 2002 р. про вжиття обмежувальних заходів, спрямованих проти осіб та організацій, пов'язаних з Усамою бен Ладеном, Аль-Каїдою і Талібаном, який скасовує Регламент Ради (ЄС) № 467/2001) (п. 9) [1], котрий запроваджував обмежувальні заходи, зокрема, стосовно заявників. Суд ЄС також встановив, що положення вказаного Регламенту будуть виконуватись протягом певного періоду, що дасть можливість Раді ЄС виправити виявлені порушення.

Обставини справи

15 жовтня 1999 р. Рада Безпеки ООН прийняла Резолюцію 1267 від 15 жовтня 1999 р. стосовно Афганістану, в якій містилась вимога до Талібану видати Усаму бен Ладена країні, де він буде арештований і притягнутий до відповідальності. Із метою забезпечення дотримання цієї вимоги встановлювалось, що всі держави повинні заморозити кошти та інші фінансові ресурси, що належать або контролюються безпосередньо чи опосередковано Талібаном або будь-якими організаціями, що належать і контролюються Талібаном. Було засновано Комітет із санкцій, до складу якого увійшли всі члени Ради Безпеки. У зв'язку з цим Рада

¹ Стаття вперше була опублікована під назвою «*Kadi Case*» в *Max Planck Encyclopedia of Public International Law*. — March 2011 в редакції *Oxford University Press*.

ЄС ухвалила Спільну позицію (Спільна позиція 1999/727/CFSP від 15 листопада 1999 р. [2], п. 1 щодо обмежувальних заходів стосовно Талібану). На підставі статей 60, 301 Договору про заснування ЄС Рада ЄС прийняла Регламент Ради (ЄС) № 337/2000 від 14 лютого 2000 р. [3], п. 1 про заборону польотів і заморожування коштів та інших фінансових ресурсів Талібану в Афганістані. Резолюція Ради Безпеки ООН 1333 від 19 грудня 2000 р. поклала на Комітет із санкцій обов'язок сформувати список фізичних і юридичних осіб, пов'язаних із Усамою бен Ладеном, у тому числі з організацією Аль-Каїда. Із метою імплементації цієї резолюції Рада ЄС ухвалила Спільну позицію Ради 2001/154/CFSP від 26 лютого 2001 р. щодо додаткових обмежувальних заходів стосовно Талібану, яка змінює Спільну позицію 96/746/CFSP [4], п. 27, а згодом і Регламент Ради (ЄС) № 467/2001 від 6 березня 2001 р. про заборону експорту певних товарів та послуг до Афганістану, посилення заборони щодо перельотів та продовження терміну заморожування коштів та інших фінансових ресурсів, пов'язаних з Талібаном в Афганістані, який скасовує Регламент № 337/2000 [5], п. 1. Додаток I містив перелік осіб та організацій, на яких поширювались обмеження у вигляді заморожування коштів. Після того, як Комітет із санкцій опублікував два доповнення до складеного ним списку від 17 жовтня і 9 листопада 2001 р., які містили імена заявників Ясин Абдулла Каді (*Yassin Abdullah Kadi*) та Міжнародного фонду Аль-Баракат (*Al Barakaat International Foundation*), до списку, який міститься у Додатку I до регламенту ЄС, були внесені відповідні зміни (у справі п. Каді Регламентом Ради (ЄС) № 2062/2001). Наступна Резолюція Ради Безпеки ООН 1390 від 28 січня 2002 р., по суті, передбачала продовження дії заходів щодо заморожування коштів. Вказана резолюція була імplementована на рівні ЄС шляхом ухвалення Спільної позиції Ради 2002/402/CFSP від 27 травня 2002 р. про обмежувальні заходи проти Усама бен Ладена, членів Аль-Каїди і Талібану та інших осіб, груп, установ і організацій, пов'язаних із ними [6], п. 4, та Регламенту ЄС № 881/2002. Регламент ЄС № 881/2002 був прийнятий на підставі статей 60, 301 і 308 ЄС. Вказаний регламент був оскаржений у справі *Kadi*. Стаття 2 (1) цього регламенту вказує:

«Усі кошти і економічні ресурси, що належать або є у власності фізичних або юридичних осіб, груп або організацій, встановлених Комітетом із санкцій та перерахованих у Додатку I, повинні бути заморожені».

Інші положення регламенту передбачали, що особам, переліченим у Додатку I, забороняється доступ до коштів та економічних ресурсів, які дозволили б їм отримати товари чи послуги. Додаток I до Регламенту ЄС № 881/2002 містив перелік фізичних і юридичних осіб, у тому числі й імена обох заявників, на яких поширюється дія санкцій.

Згодом Резолюція Ради Безпеки ООН 1452 від 20 грудня 2002 р. встановила низку винятків щодо вжиття заходів із заморожування коштів, які могли надаватись державами за умови надання на це згоди Комітету ООН із санкцій. Ця резолюція була імplementована на рівні ЄС шляхом прийняття Радою Спільної позиції 2003/140/CFSP від 27 лютого 2003 р. стосовно винятків із вжиття обмежувальних заходів, запроваджених Спільною позицією 2002/402/CFSP [7], п. 62, Регламентом Ради (ЄС) № 561/2003 від 27 березня 2003 р. в частині внесення

до нього змін стосовно винятків із вжиття заходів із заморожування коштів та економічних ресурсів, і Регламентом (ЄС) № 881/2002 стосовно вжиття обмежувальних заходів, спрямованих проти осіб і організацій, пов'язаних з Усамою бен Ладеном, Аль-Каїдою і Талібаном [8], п. 1.

Стадії судового розгляду

У заяві від 18 грудня 2001 р. до Суду першої інстанції п. Каді вимагав скасування Регламентів ЄС № 2062/2001 і № 467/2001 у частині, що їх стосувалась, а також ухваленого рішення, що покладає на відповідачів виплату витрат. Сполученому Королівству було дано дозвіл виступити на підтримку відповідачів, Ради ЄС та Комісії ЄС, в Суді першої інстанції (п. 47). Пан Каді в якості підстави скасування вказав порушення його права бути заслуханим, права на повагу власності та принципу пропорційності і порушення права на справедливий судовий розгляд (п. 59). Наступне твердження стосовно того, що регламент було ухвалено із перевищенням повноважень (*ultra vires*), було відхилено, коли заяву було змінено і спрямовано проти пізніше прийнятого на підставі статей 60, 301, 308 Договору про заснування ЄС Регламенту № 881/2002 від 27 травня 2002 р., який скасовував Регламент № 467/2001 зі змінами, внесеними Регламентом № 2062/2001. Проте Суд першої інстанції ухвалив рішення розглянути, чи мала Рада ЄС повноваження ухвалювати регламент на вказаній правовій підставі (п. 61). Суд першої інстанції виявив, що, вдаючись до додаткової правової підстави (ст. 308 Договору про заснування ЄС), Рада ЄС не перевищила рамки повноважень ЄС за свої межі відповідно до положень Договору про заснування ЄС (п. 134). Стосовно клопотань заявника про порушення основних прав Суд першої інстанції ухвалив, що ЄС був пов'язаний положеннями чинного Договору про заснування ЄС стосовно дотримання державами-членами зобов'язань на рівні ООН, та був зобов'язаний імплементувати резолюції Ради Безпеки (пункти 192 і 207). Тому Суд відкинув аргумент, що правопорядок ЄС існує незалежно від ООН та керується власними нормами права (п. 208). Таким чином, межі розгляду таких резолюцій Судом першої інстанції було обмежено до порушення положень *jus cogens* (п. 231). Застосовуючи цей критерій, Суд першої інстанції виявив, що жодне із можливих порушень прав людини не становить порушення положень *jus cogens*. Суд першої інстанції у рішенні від 21 вересня 2005 р. (С-315/01) встановив, що не було жодної потреби приймати рішення щодо заяви про скасування Регламенту Ради № 467/2001 та про скасування Регламенту Комісії № 2062/2001. Суд відхилив позов у частині, в якій він стосувався Регламенту Ради № 881/2002, і зобов'язав заявника нести окрім власних витрат також витрати Ради і частково витрати Комісії.

Генеральний адвокат П. Мадуро (*P. Maduro*) представив Окрему думку від 16 січня 2008 р. стосовно того, що Суд повинен відхилити рішення Суду першої інстанції і скасувати оспорюваний регламент у частині, що стосується п. Каді. Генеральний адвокат вказав, що Суд першої інстанції допустив помилку в праві, вказавши, що ст. 308 Договору про заснування ЄС є частиною правової підстави прийняття регламенту (пункти 11–16), а суди Співтовариства мають обмежену юрисдикцію для розгляду оспорюваного регламенту (пункти 17–40). Було вка-

зано, що оспорюваний регламент порушував права п. Каді на майно, його право бути заслуханим і право на справедливий судовий розгляд. Відсутність незалежного судового розгляду справи п. Каді порушує його основні права і неприйнятне в рамках Співтовариства, яке засноване на принципі верховенства права. Отже, регламент слід було скасувати в частині, в якій він стосується п. Каді (пункти 41–55).

Суд ЄС розглядав справу п. Каді спільно зі справою юридичної особи Міжнародного фонду Аль-Баракат (С-415/05), який також було внесено до переліку, що міститься у Додатку I до Регламенту ЄС № 881/2002. Пан Каді і Міжнародний фонд Аль-Баракат звернулись до Суду із вимогою скасування відповідних рішень Суду першої інстанції (Т-315/01 і Т-306/01), визнання недійсності оспорюваного регламенту та покладення витрат, які понесли сторони при розгляді справи Судом першої інстанції, на Раду та/або Комісію (пункти 107 і 108).

Рада ЄС, Комісія ЄС, Сполучене Королівство, Королівство Іспанія, Французька Республіка і Королівство Нідерланди стверджували, що Суд повинен відхилити апеляційні скарги заявників і покласти на заявників зобов'язання оплатити понесені витрати (пункти 109–115).

Пан Каді вказує на відсутність правових підстав та зазначає, що Суд першої інстанції допустив помилку вказавши, що статті 60 і 301 Договору про заснування ЄС можуть розглядатися в якості правових підстав ухвалення регламенту. Пан Каді зазначає, що Суд першої інстанції не пояснив, яким чином вказані положення, а також ст. 308 Договору про заснування ЄС можна вважати правовими підставами, оскільки вони містять тільки обмежувальні заходи, спрямовані проти окремих осіб і недержавних утворень. Суд першої інстанції хибно тлумачив ст. 301 Договору про заснування ЄС, оскільки стаття не передбачає права вживати заходи, спрямовані на досягнення мети Договору про заснування ЄС. Суд першої інстанції неправильно визначив межі застосування ст. 308 Договору про заснування ЄС внаслідок помилкового тлумачення цілей ЄС, що також несумісне зі ст. 5 Договору про заснування ЄС (пункти 123–125). Стосовно порушення основних прав п. Каді стверджував, що Суд першої інстанції сплутав питання про вищу юридичну силу зобов'язань держав в рамках ООН (ст. 103 Статуту ООН) з окремим питанням про обов'язкову силу резолюцій Ради Безпеки (ст. 25 ООН Статуту). Пан Каді стверджував, що Суд першої інстанції припустився помилки, стверджуючи, що розділ VII автоматично визначає компетенцію членів ООН. Суд першої інстанції допустив помилку, коли постановив, що не має повноважень для розгляду розділу VII (пункти 252–253). Той факт, що Радою Безпеки не було створено незалежний міжнародний суд, який розглядає індивідуальні рішення ООН, не означає, що державам-членам було заборонено створення відповідної установи для здійснення правового захисту (п. 254).

Міжнародний фонд Аль-Баракат стверджував, що Суд першої інстанції допустив помилку, *inter alia*, коли стверджував, що статті 60 і 301 Договору про заснування ЄС можуть стосуватися цілей, поставлених перед ЄС. Суд також допустив помилку, коли ухвалив, що оспорюваний регламент відповідає вимогам загального застосування, викладеним у ст. 249 Договору про заснування ЄС, оскільки дія вказаного регламенту поширювалась на осіб, які можуть володіти

коштами зазначених у переліку осіб, замість того, щоб поширюватись на осіб, кошти яких були заморожені (пункти 237 і 238). Міжнародний фонд Аль-Баракат також піддав критиці зауваження Суду першої інстанції про взаємозв'язок між міжнародним правопорядком та правопорядком Співтовариства. Щоб мати юридичну силу для осіб, норми, ухвалені ООН, повинні бути імплементовані відповідно до чинного законодавства. Немає жодних правових підстав для встановлення спеціального статусу резолюцій Ради Безпеки (пункти 259 і 260).

Висновки і аргументація Суду

Суд ухвалив рішення 3 вересня 2008 р. яким:

1. Скасував рішення Суду першої інстанції від 21 вересня 2005 р. (Т-315/01 і Т-306/01).

2. Визнав таким, що втратив чинність, Регламент Ради № 881/2002 від 27 травня 2002 р. в частині, що стосується п. Каді і Міжнародного фонду Аль-Баракат.

3. Дія Регламенту № 881/2002 у частині, що стосується п. Каді і Міжнародного фонду Аль-Баракат, продовжується на період, який не повинен перевищувати трьох місяців поспіль з дати ухвалення рішення.

Суд підтвердив, що Рада мала повноваження прийняти регламент на підставі статей Договору про заснування ЄС, а саме статей 60, 301 і 308.

У цьому контексті Суд відхилив доводи Комісії стосовно того, що статті 60 і 301 Договору про ЄС будуть належною правовою підставою, зокрема, Суд вказав, що ці положення згідно з їх формулюванням стосуються винятково вжиття заходів щодо третіх країн (пункти 165–178). Звернення до ст. 308 Договору про заснування ЄС було можливим, оскільки Договір про заснування ЄС не надавав необхідних повноважень для прийняття оспорюваного регламенту (пункти 179–193). Але ст. 308 Договору про заснування ЄС не може бути використана в якості єдиної правової підстави, оскільки заходи, передбачені оспорюваним регламентом, підпадають під дію статей 60 і 301 Договору про заснування ЄС додатково до ст. 308 Договору про заснування ЄС (пункти 211–217). Суд першої інстанції допустив помилку, коли встановив наявність зв'язку між діями Співтовариства згідно зі статтями 60 і ст. 301 і цілями Договору про заснування ЄС, що пояснює звернення до ст. 308 Договору про заснування ЄС. Ні формулювання, ні структура положень Договору про заснування ЄС не дають жодної підстави для вказаної точки зору (пункти 194–204). Суд першої інстанції допустив помилку, коли ухвалив, що боротьба з тероризмом була однією з цілей Співтовариства в світлі ст. 308 Договору про заснування ЄС. Скоріше можна говорити про неявну мету статей 60 і 301 Договору про заснування ЄС, яка полягала у тому, щоб уможливити прийняття зазначених обмежувальних заходів за допомогою інструменту Співтовариства для обґрунтування застосування ст. 308 Договору про заснування ЄС (пункти 222–227). Хоча Суд першої інстанції і допустив помилки у своїх висновках, повноваження Ради прийняти регламент можуть ґрунтуватись на інших законних підставах, тобто досягненні цілей Співтовариства, а відтак підста-

ви для оскарження законності прийняття регламенту повинні бути відхилені як необґрунтовані (пункти 232–236).

Крім того, хоча особи, на яких поширюються обмежувальні заходи, були безпосередньо зазначені у регламенті, його положення, як і раніше, підлягають загальному застосуванню за змістом ст. 249 Договору про заснування ЄС і можуть бути визначені як регламент, оскільки заборона виділення коштів особам, зазначеним у списку, була адресована тим, хто може володіти такими коштами (пункти 237–247).

Тим не менше, Суд встановив, що Суд першої інстанції допустив помилку в праві, ухваливши, що суди Співтовариства, в принципі, не мали юрисдикції розглядати законність оспорюваного регламенту.

Співтовариство ґрунтується на законності. Ні його держави-члени, ні його інститути не можуть уникнути встановлення відповідності їх дій основним положенням Хартії, Договору про заснування ЄС. Міжнародні угоди не можуть впливати на автономію правової системи Співтовариства. Умовою законності актів Співтовариства є повага прав людини, які є невід'ємною частиною загальних принципів права, дотримання котрих забезпечується Судом.

Суд підкреслив, що перевірка законності, яка забезпечується судами Співтовариства, поширюється на акти Співтовариства, метою яких є введення в дію міжнародної угоди, а не на саму міжнародну угоду. Таким чином, ухвалене Судом Співтовариства рішення, яке вказує що призначені для імплементації резолюції Ради Безпеки заходи Співтовариства суперечать принципу верховенства права в правопорядку Співтовариства, не створює жодних перешкод визнання вищої юридичної сили цієї резолюції в міжнародному праві (пункти 281–288).

Також не виключено здійснення перегляду з огляду на застосування принципів, що регулюють взаємодію міжнародного правопорядку та правопорядку Співтовариства. ЄС зобов'язаний дотримуватися міжнародного права у здійсненні своїх повноважень. Таким чином, якщо метою була імплементація резолюції Ради Безпеки, прийнятої на підставі розділу VII Статуту ООН, Співтовариство, при вжитті заходів повинно належним чином враховувати умови і цілі самої резолюції. Для цілей тлумачення оспорюваного регламенту Співтовариство має розглянути також формулювання і цілі Резолюції 1390 (2002). Тим не менш, Статут ООН залишив на розсуд членів Організації Об'єднаних Націй вибір однієї з можливих моделей перенесення положень резолюції в їхні внутрішні правові системи. Тому в міжнародному правопорядку не виключається судовий розгляд законності оспорюваного регламенту в силу того, що він імплементує резолюцію Ради Безпеки, прийняту на підставі розділу VII Статуту ООН. Договір про заснування ЄС не містить підстав для заборони вжиття Співтовариством вказаних заходів (пункти 290–300). Перегляд цієї справи також не виключається з інших причин. Стаття 307 Договору про заснування ЄС, яка встановлює можливість відступу навіть від положень первинного права, та ст. 297 Договору про заснування ЄС не дозволяють жодних відхилень від принципів свободи, демократії, поваги прав людини, які є частиною самої основи правопорядку Співтовариства. Ст. 300 (7) Договору про заснування ЄС не забороняє здійснення перегляду, оскільки вища юридична сила, яку ця стаття закріплює за міжнародними угодами

над вторинним правом ЄС, ніколи не поширюватиметься на первинне право, зокрема у сфері прав людини. Не було жодних причин утримуватися від перегляду тільки тому, що оспорюваний регламент також мав на меті імплементацію резолюції Ради Безпеки відповідно до розділу VII Статуту ООН, оскільки перегляду в рамках автономного правопорядку ЄС не можуть перешкоджати положення міжнародної угоди. Перегляд в рамках Комітету Організації Об'єднаних Націй із санкцій не створює імунітету від юрисдикції, оскільки це є несправедливим, тому що процедура перегляду не забезпечує гарантій судового захисту (пункти 290–330).

Суд дійшов висновку, що суди Співтовариства зобов'язані забезпечити перегляд, в принципі, повний розгляд законності всіх актів Співтовариства з огляду на основні права, які є невід'ємною частиною загальних принципів права Співтовариства (п. 326).

У рішенні стосовно заяв п. Каді і Міжнародного фонду Аль-Баракат Суд дійшов висновку про наявність порушень прав людини з огляду на фактичні обставини, пов'язані із внесенням імен заявників до списку осіб та організацій, чий кошти повинні бути заморожені, зокрема права на захист, права бути заслуханим і права на справедливий судовий розгляд. Справедливість судового перегляду передбачає зобов'язання органів Співтовариства повідомити фізичній або юридичній особі підстави вжиття щодо них заходів, або до ухвалення рішення про їх застосування, або якнайшвидше після прийняття такого рішення, щоб особа або організація могли у встановлені строки скористатись своїм правом на пред'явлення позову і надати судам Співтовариства можливість здійснити справедливий розгляд (пункти 336 і 337). Суд визнав, що попереднє повідомлення про підстави поставить під загрозу ефективність заходів щодо заморожування коштів та економічних ресурсів, які повинні бути несподіваними і застосовуватися відразу ж. Також, з тих же причин, органи Співтовариства не зобов'язані заслухати осіб, імена яких були внесені до списку (пункти 338–341).

Тим не менш, в оспорюваному регламенті не передбачено процедури повідомлення підстав, які обґрунтовують внесення імен відповідних осіб до списку або під час, або після їх внесення. Рада не повідомила п. Каді і Міжнародному фонду Аль-Баракат підстави прийняття рішення про внесення їх імен до списку. Порушення прав п. Каді і Міжнародного фонду Аль-Баракат на захист, зокрема їх права бути заслуханим, також спричинило порушення права на правовий захист, оскільки заявники не мали можливості захистити свої права в належних умовах, перш ніж суди Співтовариства мали можливість здійснити перегляд, тому що Рада не надала жодних доказів (пункти 345–353).

Крім того, Суд дійшов висновку, що заморожування коштів було необґрунтованим обмеженням майнового права п. Каді. Суд визнав, що обмежувальні заходи, запроваджені регламентом, обмежували вказане право. Суд також зазначив, що важливість цілей, поставлених регламентом, виправдовує негативні наслідки, навіть істотного характеру, і підкреслив, що компетентні національні органи можуть розморозити кошти, необхідні для покриття основних витрат (оплата оренди, витрати на медичне обслуговування тощо). Суд визнав, що оспорюваний регламент було прийнято без надання будь-яких гарантій, які б дозволяли

п. Каді передати свою справу на розгляд компетентних органів. Проте вказані гарантії були необхідними для забезпечення дотримання майнових прав.

У результаті, Суд скасував регламент Ради в частині, в якій він стосується п. Каді і Міжнародного фонду Аль-Баракат (пункти 354–372). Тим не менше, Суд визнав, що негайне скасування регламенту може завдати серйозної шкоди ефективності обмежувальних заходів, оскільки до внесення змін до регламенту особа або відповідна організація можуть вчинити дії з метою недопущення повторного вжиття заходів із заморожування коштів. Крім того, Суд зазначив, що в рамках справи вжиття заходів стосовно п. Каді і Міжнародного фонду Аль-Баракат є виправданим. У результаті, Суд продовжив дію положень регламенту на строк не більше трьох місяців із дня ухвалення рішення із тим, щоб Рада мала можливість усунути виявлені порушення (пункти 372–376).

Оцінка та відповідність

Справа *Kadi* — перша, в якій Суд ЄС розглядав регламент, метою якого є імплементація санкцій ООН проти конкретних осіб, визначених ООН. Вона відрізняється в цьому плані від справ, які раніше розглядав Суд ЄС. У цій справі Суд ЄС мав ознайомитися з регламентом ЄС, який згідно положенням Резолюції Ради Безпеки ООН 1373 від 28 вересня 2001 р. запроваджував санкції щодо осіб, які підозрювались у тероризмі. Це також перша справа, коли Суд ЄС скасував регламент, метою якого була імплементація реалізації резолюції Ради Безпеки ООН. Після ухвалення вказаного рішення Суд першої інстанції дотримувався його положень у справі *Othman* (справа Т-318/01 *Othman v. Council* [9], п. 37). Шляхом застосування стандартів, встановлених Судом ЄС у справі *Kadi*, Суд ЄС підтвердив свою позицію в об'єднаних справах *Hassan і Ayadi* [10], п. 2.

Відповідно до рішення Суду Комісія ЄС повідомила причини внесення імен п. Каді і Міжнародний фонд Аль-Баракат до списку і надала їм можливість висловити свої зауваження із цього питання. Після отримання та перевірки зауважень Комісія ЄС прийняла Регламент Комісії (ЄС) № 1190/2008 від 28 листопада 2008 р., який вносив зміни в Регламент Ради (ЄС) № 881/2002 про вжиття обмежувальних заходів, спрямованих проти осіб та організацій, пов'язаних з Усамою бен Ладеном, Аль-Каїдою і Талібаном [11], п. 25, в якому було вирішено оновити список заявників. Пан Каді негайно пред'явив позов проти цього Регламенту до Генерального суду [12] (п. 29). 30 вересня 2010 р. Генеральний суд скасував цей регламент у частині, що стосувалася п. Каді через порушення його права на захист і права на ефективний судовий розгляд та майнове право. На рівні ООН Рада Безпеки прийняла Резолюцію 1904 від 17 грудня 2009 р., яка передбачала посаду омбудсмена, який може здійснити виключення зі списку особи за її безпосереднім запитом. Проте омбудсмен, вивчивши всі обставини справи, тільки надає Комітету із санкцій основні аргументи про запити стосовно виключення зі списку. Омбудсмен не може приймати остаточні рішення щодо виключення зі списку, що є обов'язком Комітету із санкцій.

Рішення має важливе значення, оскільки підтверджує захист прав людини в рамках ЄС, а також здійснення захисту прав на рівні ООН. Рішення є актуальним,

оскільки містить зауваження Суду про взаємозв'язок між європейським і міжнародним правом. З точки зору міжнародного права, можна стверджувати, що хоча й ухвалене рішення радо зустріли науковці [13, 375–429; 14, 13–72; 15, 35–43], воно не вирішує проблеми цього взаємозв'язку. Хоча окремі аспекти співпраці суперечать посиланням Суду на обов'язок ЄС належним чином враховувати формулювання і цілі резолюцій ООН, в рішенні вказано, що основною проблемою є визначення взаємодії міжнародного правопорядку і європейської правової системи. Замість того, щоб дотримуватись партикуляристських поглядів, Суд ЄС повинен був обрати підхід тіснішої співпраці. Генеральний адвокат в окремій думці сформулював, що за наявності дієвого механізму судового контролю на рівні ООН, Співтовариство могло б бути позбавлене обов'язку забезпечувати судовий контроль. Це твердження розглядалось як натяк на взаємодію міжнародного та європейського правопорядку, втілену в ідеї «*Solange*» Федерального конституційного суду Німеччини стосовно вирішення питання захисту прав людини на національному рівні та рівні ЄС. Суд ЄС здійснив повний аналіз регламентів, прийнятих на підставі резолюцій ООН стосовно вжиття санкцій щодо осіб лише у тих випадках, коли належний рівень захисту прав людини не був встановлений на рівні ООН. Проте це положення не було зазначено у рішенні Суду ЄС. Заходи із захисту прав людини, що полягає у виключенні осіб зі списків на рівні ООН, матиме перевагу в тому, що особи, внесені до списку, будуть виключені з нього «у всьому світі». Взаємодія може ґрунтуватись винятково на принципах співпраці і взаємної поваги між різними правопорядками.

ВИКОРИСТАНІ МАТЕРІАЛИ

1. *Council Regulation (EC) № 881/2002 of 27 May 2002 imposing certain specific restrictive measures directed against certain persons and entities associated with Usama bin Laden, the Al-Qaida network and the Taliban, and repealing Council Regulation (EC) No 467/2001 prohibiting the export of certain goods and services to Afghanistan, strengthening the flight ban and extending the freeze of funds and other financial resources in respect of the Taliban of Afghanistan* // Official Journal. — 2002. — L 139.
2. *Council Common Position of 15 November 1999 concerning restrictive measures against the Taliban (1999/727/CFSP)* // Official Journal. — 1999. — L 294.
3. *Council Regulation (EC) № 337/2000 of 14 February 2000 concerning a flight ban and a freeze of funds and other financial resources in respect of the Taliban of Afghanistan* Official Journal. — 2000. — L 43.
4. *Common Position of 17 December 1996 defined by the Council on the basis of Article J.2 of the Treaty on European Union concerning the imposition of an embargo on arms, munitions and military equipment on Afghanistan (96/746/CPSP)* // Official Journal. — 2001. — L 57.
5. *Council Regulation (EC) № 467/2001 of 6 March 2001 prohibiting the export of certain goods and services to Afghanistan, strengthening the flight ban and extending the freeze of funds and other financial resources in respect of the Taliban of Afghanistan, and repealing Regulation (EC) No 337/2000* // Official Journal. — 2001. — L 67.
6. *Council Common Position of 27 May 2002 concerning restrictive measures against Usama bin Laden, members of the Al-Qaida organisation and the Taliban and other individuals,*

- groups, undertakings and entities associated with them and repealing Common Positions 96/746/CFSP, 1999/727/CFSP, 2001/154/CFSP and 2001/771/CFSP (2002/402/CFSP) // Official Journal. — 2002. — L 139.
7. *Council* Common Position 2003/140/CFSP of 27 February 2003 concerning exceptions to the restrictive measures imposed by Common Position 2002/402/CFSP // Official Journal. — 2003. — L 53.
 8. *Council* Regulation (EC) № 561/2003 of 27 March 2003 amending, as regards exceptions to the freezing of funds and economic resources, Regulation (EC) No 881/2002 imposing certain specific restrictive measures directed against certain persons and entities associated with Usama bin Laden, the Al-Qaida network and the Taliban // Official Journal. — 2003. — L 82.
 9. *Case* T-318/01 *Othman v. Council and Commission* // Official Journal. — 2009. — C 180.
 10. *Joined cases* C-399/06 P and P C-403/06 *Hassan and Ayadi v. Council of the European Union, European Commission* // Official Journal. — 2009. — C 24.
 11. *Commission* Regulation (EC) № 1190/2008 of 28 November 2008 amending for the 101st time Council Regulation (EC) No 881/2002 imposing certain specific restrictive measures directed against certain persons and entities associated with Usama bin Laden, the Al-Qaida network and the Taliban // Official Journal. — 2008. — L 322.
 12. *Case* T-85/09 *Kadi v. Commission* // Official Journal. — 2010. — C 317.
 13. *Vitzthum N.* Les compétences législatives et juridictionnelles de la Communauté européenne dans la lutte contre le terrorisme: l'affaire «Kadi» // Zeitschrift für europarechtliche Studien. — 2008. — № 11.
 14. *Halberstam D., Stein E.* The United Nations, the European Union, and the King of Sweden: Economic Sanctions and Individual Rights in a Plural World Order // CMLRev. — 2009. — № 46.
 15. *Schmalenbach K.* Bedingt kooperationsbereit: Der Kontrollanspruch des EuGH bei gezielten Sanktionen der Vereinten Nationen: zum Urteil des EuGH vom 3.9.2008, Rs. C 402/05 u. C 415/05 — Kadi und Al Barakaat // Juristenzeitung. — 2009. — № 64.

Файнойгль К. Справа Kadi, розглянута Судом Європейського Союзу

Анотація. У статті автор аналізує рішення Суду ЄС у справі *Kadi*. Детально характеризуються обставини справи, стадії судового розгляду, положення оспорюваних актів ЄС, висновки та аргументація Суду ЄС у цій справі. Автор дає власну оцінку рішення Суду ЄС у справі та підкреслює, що воно має важливе значення, оскільки підтверджує захист прав людини в рамках ЄС, а також здійснення захисту прав на рівні ООН. Рішення є актуальним, оскільки містить зауваження Суду ЄС про взаємозв'язок між європейським і міжнародним правом.

Ключові слова: справа *Kadi*, Суд ЄС, Суд першої інстанції, обмежувальні заходи, заморожування коштів, тероризм, права людини, регламент, резолюція Ради Безпеки ООН.

Файнойгль К. Дело Kadi, рассмотренное Судом Европейского Союза

Аннотация. В статье автор анализирует решения Суда ЕС по делу *Kadi*. Подробно характеризуются обстоятельства дела, стадии судебного разбирательства, положения оспариваемых актов ЕС, выводы и аргументация Суда ЕС в этом деле. Автор делает собственную оценку решения Суда ЕС в деле и подчеркивает, что оно имеет важное значение, поскольку подтверждает защиту прав человека в рамках ЕС, а также осуществление защиты прав на уровне ООН. Решение является актуальным, поскольку содержит замечания Суда ЕС о взаимосвязи между европейским и международным правом.

Ключевые слова: дело *Kadi*, Суд ЕС, Суд первой инстанции, ограничительные меры, замораживание средств, терроризм, права человека, регламент, резолюция Совета Безопасности ООН.

Feinäugle C. *Kadi* Case Considered by the Court of Justice of the European Union

Annotation. The author analyzes the ECJ judgment in the *Kadi* case. Factual background of the case, history of proceedings, provisions of contested acts of the European Union, findings and reasoning of the Court of Justice in the mentioned case are analyzed. The author makes his own assessment of the ECJ judgment in the case and emphasizes that the decision must be commended for its confirmation of human rights protection in the EU and also for putting pressure on the Security Council to install such protection on the UN level. Yet, it is first and foremost of significant relevance with regard to the Court's remarks on the relationship between European law and international law.

Key words: *Kadi* case, the Court of Justice, the Court of First Instance, the restrictive measures freezing funds, terrorism, human rights, the rules, UN Security Council resolution.